

SLOVENSKI NAROD

Izjaha vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za tuzemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Rumunski kralj Mihael I.

Svečana proklamacija mladega princa za kralja

Pogreb kralja Ferdinanda bo v soboto jutraj. — Odredba in sožalje naše vlade. — Energični ukrepi vlade za vzdrževanje reda. — Za vso državo je proglašeno obsedno stanje

— Beograd, 21. julija. Povodom smrti rumunskega kralja Ferdinanda je bil včeraj vselavljen z Rumunijo ves telefonski in brojavni promet, ker so vse zveze rezervirane izključno le za državne in dvorne razgovore. Zato tekom včerajšnjega dne ni bilo mogoče dobiti točnejših poročil o položaju v Rumuniji.

Sinoči se je vršila pod predstvom zunanjega ministra seja ministrskega sveta, na kateri bodo sklepali o udeležbi na pogrebu rumunskega kralja. Vlada bo zastopala posebna deputacija, katero bosta vodila ministri dr. Miovič in dr. Perič. 25. pešpolk iz Tuzle, ki nosi ime rumunskega kralja, odpošlje na pogreb deputacijo, ki bo obenem zastopala našo vojsko. Vlada je izrazila sožalje naši kraljici, rumunski vladi in rumunskemu zunanjemu ministru.

— Beograd, 21. julija. Danes popoldne se vrši seja šefov parlamentarnih skupin, na kateri bodo sklepali o sestavi parlamentarne delegacije, ki se bo udeležila pogreba rumunskega kralja. V delegaciji bodo zastopane vse parlamentarne skupine. Delegacija bo vodil predsednik Narodne skupščine Marko Trifković. Na krsto rumunskega kralja bo delegacija v imenu Narodne skupščine položila lovorjev venec.

— Bukarešta, 21. julija. Danes popoldne bo otvorjena oporoka kralja Ferdinanda.

Narodno žalovanje

— Bukarešta, 21. julija. Po vsej Rumuniji je odredeno narodno žalovanje. Vse velice, svečanosti, gledališke in druge predstave so do nadaljnjega prepovedane. Goštnice in kavarnarje smejo biti odprte samo do polnoči. Vojni minister je izdal proglas, v katerem opozarja prebivalstvo, da se bodo izjemne določbe obsednega stanja naistotje izvajale in svari zlasti pred razširjenjem neresničnih vesti. Vsa državna poslopja in važne prometne ustanove in zasedlo vojsko. Povsod vihralo žalne zastave. V cerkvah se vrše maše - zadušnice.

Priprave za pogreb

— Bukarešta, 21. julija. Pogreb rumunskega kralja se bo vršil v soboto ob 8. jutraj. Truplo so včeraj prepeljali iz Kapišta v palačo Cotroceni, kjer je položen na mrtvaški oder. Balzamiranje je izvršil univerzitetni profesor dr. Minović. V soboto bodo pripeljali truplo v Curto des Agres, kjer bo položeno v kraljevsko grobnico.

Takoj po smrti kralja se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so bile določene svečanosti in izdane potrebne naredbe glede regentstva, ki ga tvorijo kot zastopnik dinastije princ Nikolaj ter patirjarh Miron in predsednik kasacijskega sodišča Ruzdagan.

Kralj Aleksander na potu v Bukarešto

— Bled, 21. julija. Kralj Aleksander je včeraj jutraj ob 4. sprejel obvestilo o smrti rumunskega kralja Ferdinanda. Danes popoldne ob 11. je odpotoval z dvornim vlakom v Bukarešto, kjer se udeležil pogrebnih svečanosti.

Obsedno stanje v Rumuniji

— Budimpešta, 21. julija. Kljub temu, da so prekinjene z Rumunijo vse zveze, se iz zanesljivih virov doznava, da je povzročila smrt kralja Ferdinanda po vsej Rumuniji veliko vznemirjenje. Zatrjuje se, da pripravljajo pristavi bivšega prestolonaslednika princa Karla akcijo za njegov povratek na rumunski prestol. Ker se je bati resnih nemirov, je vlada nočjo odredila nad vso državo obsedno stanje. Proglašena je stroga cenzura ne samo nad časopisjem, marveč tudi nad telefonom, brzojavom in privatno korespondenco. Po nepotrjenih vestih je prišlo v notranjosti države na več krajih do spopadov med pristavi sedanje vlade in kmetoski stranko, ki se zavzema za povratek princa Karla, ki uživa v Rumuniji zlasti med kmetstvom prebivalstvom in mlajšimi oficirji veliko popularnost.

Alarmantne vesti o namerah princa Karla

— Budimpešta, 21. julija. Po vesteh iz Bukarešte je rumunska vlada brzojavno obvestila princa Karla o smrti njegovega očeta, obenem pa mu je tudi sporočila, da bo za vsako ceno preprečila njegov povratek v domovino. Kakor poročajo iz Pariza,

je bil princ Karel, ko je dospela ta vest v Pariz, baš na nekem avtomobilskem izletu, kar je dalo povod za različne komentarje. Princ pa se je snoči vrnil z izleta. Vest o smrti njegovega očeta ga je globoko ganila. Glasom še nepotrjenih informacij se namerava princ Karol na prigrizanje svojih prijateljev Jorge in Mania, obeh voditeljev narodne kmetoske stranke, kljub temu vrniti v domovino. Smatra pa se, da se mu nemara ne bo posrečilo, zlasti ker je na krmilu liberalna stranka, ki je znana kot največja nasprotnica princa Karla in je obenem močna dovolj, da vzdrži red.

Svečana proklamacija kralja Mihajla

— Bukarešta, 21. julija. Včeraj popoldne ob 4. se je sestala velika rumunska Narodna skupščina, ki jo tvorita poslanska zbornica in senat pod predsedstvom predsednika senata. Seji je prisostvoval tudi regentski svet s kraljico vdovo in prestolonaslednikom Mihajlom, ki so v svečanem sprejeli prišli iz dvorca v parlament. Na ulicah, koder se je premikal sprejedi, je tvorilo vojaštvo gost špalir. V parlamentu je pričakoval prestolonaslednika in regentski svet predsednik senata, ki jih je odvedel na estrado predsedništva. Najprej je predsednik sporočil skupščini smrt kralja Ferdinanda ter ob enem naznanil, da zasede s tem trenutkom rumunski prestol prestolonaslednik Mihajlo, ki je s tem službeno proklamiran za rumunskega kralja Mihajla I. Skupščina je stoji poslušala za ceremonijel in z vzklikom »Slava kralju« na svečan način potrdila proklamacijo. Nato je regentski svet položil prisego na ustavo in s tem prevzel izvrševanje kraljevskih funkcij, ki jih bo vršil do polnoletnosti mladega kralja Mihajla, to je 12 let.

Po proklamaciji se je vršila v saborni cerkvi svečana služba božja, na kar se je kralj s svojim spremstvom vrnil v kraljevski дворец.

Chamberlain o likvidaciji albanskega konflikta

— London, 21. julija. Na včerajšnji seji spodnje zbornice je zunanji minister dr. Chamberlain podal izjavo, v kateri izražajo svoje zadovoljstvo, da je bil jugoslovensko-albanski spor mirnim potom likvidiran. Naglasil je, da bosta obe vladi glasom oficijelnih poročil v najkrajšem času zopet imenovali svoje diplomatske zastopnike.

SOVJETSKA PROTESTNA NOTA NA DUNAJU

— Dunaj, 21. julija. Kakor se doznava v diplomatskih krogih, je sovjetska vlada naročila svojemu dunajskemu poslaniku, naj protestira pri avstrijski vladi radi aretacije člana berlinske sovjetske trgovske agencije Lengjela in juridičnega svetovalca dr. Rappaporta. Sovjetski poslanik bo bržkone danes popoldne posetil zunanjega ministra in mu izročil protestno noto.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize (v oklepajih zaključki): Amsterdam 2283 blago, Berlin 13.508—13.538 (13.52), Budimpešta 9.93 blago, Curih 10.935—10.965 (10.95), Dunaj 7.995—8.015 (8.01), London 275.9—276.7 (276.3), Newyork 56.7—56.9 (56.8), Praga 168.2—169 (168.6), Trst 307.6—309.6 (308.6).

Efekti: Investicijsko posojilo 84 denar, Voja škoda 343 denar, Celiska posojilnica 197—199, Ljubljanske kreditna 147, 150, Praštrediona 850 denar, Kreditni 150 denar, Stabna družba 55 denar, Sešir 104 denar.

Lesni trg: Tendence čvrsta za tramice. Zaključeno 1 vagon tramov in 3 vagona mesecnovih brzojavnih drogov. Povpraševanje je bilo za hrastove trame.

Deželni pridelki: Tendence čvrsta, povpraševanja ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 275.90—276.70, Newyork 56.70—56.90, Milan 307.97—309.97, Curih 1093.5—1096.5, Berlin 1351.5—1354.5, Dunaj 799.10—802.10, Praga 168.2—169.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih: Beograd 9.1825, London 25.215, Newyork 519.875, Pariz 20.83125, Milan 28.285, Praga 15.40.

— Trst: Beograd 32.50, London 89.32, Curih 54.

Obračunavanje med Davidovičevimi demokrati

Burna seja vodstva demokratske stranke. — Spopad med gg. Davidovičem in Marinkovičem. — Seja se popoldne nadaljuje. — Konferenca radikalnih ministrov

Beograd, 21. julija. Ob 10. popoldne se je danes sestal k svoji seji izvršni odbor demokratske stranke. Za sejo je vladalo v vseh političnih krogih veliko zanimanje, ker je težje položaja v vladni koaliciji z nedeljskim govorom g. Ljube Davidoviča preneseno na demokratsko stranko. Davidovičevci kažejo v zadnjem času odločno borbenost in so tudi za današnjo sejo napovedali najostrejši nastop proti vladni frakciji demokratske stranke, ki se vedno bolj nagiba k Velji Vukičeviću in skuša izolirati ožjo Davidovičevo skupino. Dopoldanska seja izvršnega odbora sicer še ni prinesla odločitve, vendar pa je pokazala, da so se nasprotja med obema skupinama tako poostрила, da se v političnih krogih splošno sodi, da bo demokratska stranka sledila radikalni ter se razcepila.

Seja izvršnega odbora je bila popoldne prekinjena in se popoldne nadaljuje. Kakor izve vaš poročevalec od udeležencev, je prišlo na dopoldanski seji do izredno ostrega nastopa med Ljubo Davidovičem in dr. Marinkovičem. Ljuba Davidovič je v svojem govoru naglasil, da radikalni vse doslej niso izpolnili prevzetih obveznosti, o katerih je govoril dr. Marinković v svojem vstopu v vladno ter da nasprotno postopa vlada proti demokratski stranki kot svoji najhujši nasprotnici. Demokratska stranka ne more več nadalje kriti in zagovarjati

terorja, ki ga izvaja radikalni del vlade, da bi se obdržal na krmilu. Zahteval je, da stavi demokratska zajednica g. Vukičeviću ultimativne zahteve ter da v nasprotnem slučaju izvaja konsekvence in da vsi demokratski ministri podajo demisije.

Temu naziranjju pa se je odločno uprli dr. Marinković, češ da o volilnem teroru ne more biti govora in da je za stranko vsekakor bolje, da ostane v vladi. Njegove izjave so izzvale med Davidovičevci burne proteste. Nadaljni govorniki so sicer skušali pomirjevalno vplivati, vendar pa so ostala vsa prizadevanja brezuspešna in je bila seja prekinjena brez rezultata. Pričakuje se, da bo na popoldanski seji prišlo do še ostrejših nastopov.

Danes jutraj se je vrnil s svoje agitacijske turnee po južni Srbiji tudi ministrski predsednik g. Vukičević. Takoj po njegovem prihodu v vladno predsedstvo je bila sklicana konferenca radikalnih ministrov, ki ob 13. še traja. Konferenca je posvečena izključno le razmotrivanju političnega položaja. Iz izjav radikalnih ministrov se da sklepati, da se v njihovih vrstah računa s tem, da bo prišlo v demokratski stranki do razcepa, in se zato domneva, da bodo radikalni ministri na tej konferenci sklepali o nadaljnjih korakih za ojačenje položaja vlade in oslabitev Ljube Davidoviča.

Prevzem Kranjske hranilnice odobren

Današnja seja ljubljanske oblastne skupščine

Sožalje kraljici Mariji. — Številni predlogi. — Prevzem elektrarne v Zagradcu. — Nelojalno postopanje klerikalne večine pri prevzemu Kranjske hranilnice. — Opozicija nad hranilnico ne bo imela kontrole. — Vprašanje realke

Ljubljana, 21. julija.

Ljubljanska oblastna skupščina je na današnji dopoldanski plenarni seji pričela razpravljati o gospodarsko važnih vprašanjih. Razpravljala je najprej o prevzemu v konkurzu se nahajajoče električne centrale pri Zagradcu v Suhi Krajini. Interesantna razprava je bila mirna. Viharnost pa je bila razprava o prevzemu Kranjske hranilnice, ki je razgalila čudno postopanje klerikalne večine. Ob enem se je obravnavalo vprašanje glede poslopja državne realke.

Predsednik dr. Marko Natlačen je ob 8.15 otvoril sejo ter se je najprej v kratkih besedah spomnil smrti rumunskega kralja Ferdinanda I., ki je rumunsko državo in rumunski narod s svojo državniško modrostjo privedel do nepričakovane veličine tako, da lahko rečemo, da je ustanovitelj velike Rumunije. Našo državo družijo s kraljevino Rumunijo in rumunskim narodom vezi najboljega prijateljstva. Med splošnim odobravanjem skupščine in vzkliki »Slava kralju Ferdinandu« je predsednik prečital sožalno brzojavko na našo kraljico Marijo kot hčerko velikega pokojnika.

Vloženi predlogi

Predsednik je na kratko omenil skupščini došle vloge. Oblastni odbor je predložil načrt uredbe o posebnem prispevku za vzdrževanje samoupravnih cest in potov. Predlog je bil odkazan odseku za javna dela. Oblastni odbor je dalje predlagal, da se zviša jamstvo ljubljanske oblasti za popravilo in obratovanje električne centrale v Zireh od 500.000 Din na 1 milijon. O tem bo razpravljala finančni odsek. Finančni odseku je bil dalje odkazan predlog glede pooblastitve oblastnega odbora za imenovanje upravnega in nadzorstvenega odbora v Kranjski hranilnici.

Posamni poslanci so vložili 19 predlogov, ki se nanašajo na povsem lokalne zadeve, tako posl. Fran Zebal in tov. glede preložitve rečne struge Ljubljance pri Zavodru in Zavogljah v občini Dobrunje, glede preložitve in znižanja klancev na državni cesti pri št. Vidu, Mednem in Seničici, kjer je znani nevarni klanc, in končno glede preložitve na Dolenjski cesti pri Rudniku.

Posl. dr. Dinko Puc je vložil predlog glede nastanitve državne realke. Ta predlog je predsednik odkazal finančnemu odseku.

Posl. dr. Albert Kramer je pred predhodom k 2. točki dnevnega reda z obžalovanjem konstatiral, da skupščina ni obve-

ščena, ali ima kak proračun, kakšen proračun in s katerimi svotami more razpolagati. Z to prosil predsednika za zadevna pojasnila, dalje prosi za pojasnila glede navedenega 10milijonskega investicijskega posojila, ki je bilo enljeno v aprilskem zasedanju in sploh, da poda predsednik poročilo o dosedanjem delovanju oblastnega odbora, kakor je to storil mariborski.

Predsednik dr. Natlačen je opozoril, da je bil proračun objavljen v »Uradnem listu« in da se bo investicijsko posojilo realiziralo, ko prične poslovati oblastni denarni zavod »Kranjska hranilnica«.

Predsednik je nato odredil razpravo o poročilih finančnega odbora. Posl. dr. Kramer je najprej ugotovil, da pogreša v poročilih finančnega odbora nekatere predloge, ki so bili stavljeni od strane manjšine v finančnem odseku. Zahteva, da prihodnji prihajajo tudi manjšinski predlogi v poročilo dotičnih odsekov. Predsednik je ugodil tej zahtevi in nato podelil besedo poročevalcu finančnega odbora dr. Adlešiču, ki je najprej poročal o prevzemu

električne centrale pri Zagradcu ter predlagal, da se odobri kupna pogodba glede te centrale, sklenjena s konkurznim upraviteljem, da se najame posojilo 1 milijon Din v svrhu nakupa te centrale, da se centrala vodi kot trgovsko podjetje pod firmo »Kranjske deželne elektrarne«, kamor spada sedaj že Zavrnica na Gorenjskem.

Posl. inž. Zupančič je odobral to transakcijo, gral pa je, da se skupščini ni predložilo besedilo prevzemne pogodbe.

Posl. dr. Dinko Puc je ravnotako gral poročevalčev poročilo, ker ne navaja nikakih podrobnosti tehnično važnih podatkov, niti podrobnosti sklenjene pogodbe. Razvila se je nato kratka debata o postranskih stvareh, v katero so posegli razni poslanci. Skupščina je nato soglasno odobrila nakup in prevzem električne centrale pri Zagradcu v bližini Ormožja. Kakor znano, je bila ta centrala privatno podjetje, ki je prišlo pred leti v konkurz. Centrala je oskrbovala mnoge kraje Dolenjske s električnim tokom. Oblastni odbor je 15. julija t. l. prevzel centralo v takem stanju kakor je bila.

Prevzem Kranjske hranilnice

Posl. dr. Adlešič je nato podal splošno poročilo finančnega odbora o prevzemu Kranjske hranilnice od strani oblastnega odbora. Navajal je kratko historijat bivše Deželne banke in nato potek pogajanj od nomeno sklep društva Kranjske hranilnice, da

se izroči zavod oblastnemu odboru. O tem se je razvila živahna in mestoma prav burna debata.

Poslanec dr. Kramer je odločno gral, da je zbornica pri razpravi o prevzemu Kranjske hranilnice brez substrata. Zbornica naj odobri dogovor, ki ga sploh ne pozna. Govornik konstatira, da je večina v tem oziru prekršila svoječasno pismeno dano obvezo glede sodelovanja manjšine pri prevzemu Kranjske hranilnice. (Burni in nervozni govori na strani klerikalne večine. Razni medklici.) V nadaljnjem svojem govoru dr. Kramer kritizira juristično in moralno stran dogovora s Kranjsko hranilnico, v kolikor je ta dogovor znan. Velik vihar so povzročila njegova izjavanja o namerah novih gospodarjev Kranjske hranilnice glede državne realke. Množijo se vesti, da se namerava državno realko dožirati iz dosedanjega poslopja. Sumnja potrjujejo razna dejstva. Od oblastnega odbora ni dobili nobene točne izjave. Spraviti realko iz sedanjega poslopja, pomeni realko uničiti in odrezati korenine, na katerih stoji tehnična fekulteta naše univerze. Govornik zahteva, da d. predsedstvo v vsakem oziru pomirljivo izjavo. Govornik ni proti prevzemu Kranjske hranilnice, ne more pa glasovati za dogovor, ki ga ne pozna.

Inženir Zupančič je v imenu svojega kluba (SKS) izjavil, da bo glasoval za dogovor, glede realke se zadovoljuje z izjavo, ki jo je podal dr. Adlešič v finančnem odseku. Ako pa uničite realko, ste izgubili na ta način slovensko tehniko. Tudi o. ugotavlja kršitev medsebojnega pismenega dogovora od strani večine.

Poslanec dr. Puc je v daljšem govoru kritiziral finančno stran dogovora s Kranjsko hranilnico ter glede realke ugotovil, da je realno poslopje ustanova, ki se je ne more in ne sme spreminjati. Povodno položite temeljne kamna je bila sestavljena posebna ustanovna listina in se je tudi na simboličen način od strani Kranjske hranilnice manifestiralo, da bodi v poslopju za vedno nastanena realka. Ta ustanova je sedaj obvezna tudi za oblastni odbor.

Poslanec dr. Brečelj je kot načelnik kluba SLS skušal ublažiti težke očitke glede nelojalne kršitve sklenjenega sporazuma in je dokazoval, da večina sporazuma ni kršila in da je pravilno postopala. Razvnel se je tako, da je začel osebnopadati poslanca dr. Puca, kar je izzvalo velik vihar. Vihar pa se je še stopnjeval, ko je dr. Brečelj začel očitati samostojnodemokratski frakciji perfidnost. V tem trenutku je vstal dr. Kramer ter odločno pozval dr. Brečlja: »Kdo je to? Imenujte ga!« Dr. Brečelj je obmolnil. Ponovno ga je dr. Kramer pozval: »Imejte korajžo in povejte ime!« Zaman.

Po obrambnem poskusu posl. Skubic je povzel besedo kočevski poslanec Epipich, ki je poudarjal, da se ima večina zahvaliti naklonjenosti ljubljanskih Nemcev, ki so pripomogli, da je Kranjska hranilnica prešla v roke oblastnega odbora. Prosi pa, da se večina sedaj zavzame za nemške pravice.

Govorili so še nekateri drugi poslanci k stvarnim popravkom, nakar je skupščina po kratkem reasumeju poročevalca sprejela dogovor s Kranjsko hranilnico z večino glasov.

Statut Kranjske hranilnice

Za tem se je vršila deloma živahna razprava o statutu Kranjske hranilnice. Posl. dr. Kramer je v imenu Naprednega kluba izjavil, da bo glasoval za pravilnik, stavil pa je predlog, da se novi oblastni denarni zavod imenuje Oblastni hipotekarni zavod, kakor tudi, da naj se za upravo tega zavoda uvede poroč. Soc. posl. Sitar je predlagal, naj bodo vsa mesta v upravnem odboru in nadzorstvu častna in brezplačna in naj bodo v obli odobrih zastopane vse stranke oblastne skupščine. Posl. inž. Zupančič se je istotako izjavil za poroč. no sestavo uprave.

Pri glasovanju je večina odklonila vse predloge opozicije, uvaževala je le kritike dr. Kramerja glede formalne oblike uredbe. Ker je pravilnik stilistično jako slab, je bila sprejeta resolucija posl. Jurce, naj se po. oblastni oblastni odbor za stilistične popravke statuta.

Kinotakse

Za tem je prišel v razpravo načrt uredbe glede pobiranja oblastne takse od kinopredstav. Posl. dr. Kramer je izjavil v imenu svojih tovarišev, da glasujejo za uredbo, razun za člen 4, ki določa, da se pobira oblastna taksa od vseh, tudi kulturnih filmov, nato pa vrne inkasirano takso za izkazane kulturne filme, ker se na ta način obdavči publika in ne vrne taksa publiki, ampak podjetniku. Večina je sprejela načrt uredbe, kot ga je predlagal finančni odsek.

Nato je bila dopoldanska seja ob 12.45 zaključena ter se vrni prihodnja jutri ob 8.

